

❖ مبنی و معرب

مبنی و معرب یکی از ویژگی های صرفی مخصوص تمام کلمات (اسم، فعل و حرف) محسوب می شود که باید به بررسی آن پردازیم.

کلمه ی مبنی: کلماتی که تحت شرایط اعرابی مختلف، اعراب آنها تغییر نمی کند را کلمات مبنی می گویند. مثل هُوَ.

کلمه ی معرب: کلماتی که تحت شرایط مختلف اعرابی، اعراب آنها تغییر می کند را کلمات معرب گویند. مثل علی. ذَهَبَ عَلِيٌّ. رَأَيْتُ عَلِيًّا.

اکنون باید بررسی کنیم از بین اسم ها، فعل ها و حروف کدام مبنی و کدام معرب می باشد.

۱. تمام ضمائر	اسم های مبنی
۲. اسم اشاره	
۳. اسم موصول	
۴. اسم استفهام	
۵. اسم لای نفی جنس (مبنی بر فتح)	
۶. منادای علم، منادای نکره ی مقصوره ← (مبنی بر ضم)	
۷. ۱۴ صیغه ی ماضی همگی مبنی می باشند.	فعل های مبنی
۸. در مضارع صیغه های ۶ و ۱۲ مبنی هستند.	
۹. در امر مخاطب هر ۶ صیغه ی امر مخاطب مبنی هستند. (در بقیه ی صیغه های امر فقط صیغه ی ۶ مبنی است. (لِيَذْهَبَنَّ))	

❖ حروف همگی مبنی هستند. (بدانید هَل و أ حرف استفهام محسوب می شوند).

✓	مرفوع	} انواع اعراب معرب
✓	منصوب	
✓	مجرور	
✓	مجزوم (فعل)	

✓	مبنی بر ضم (ُ)	} انواع حالت بنا (برای اسمهای مبنی)
✓	مبنی بر فتح (َ)	
✓	مبنی بر کسر (ِ)	
✓	مبنی بر سکون (ْ)	

❖ برای کلمات معرب ابتدا باید نقش کلمه را بررسی کنیم و بر حسب نقش اعراب را تعیین کنیم. اما در مورد اسمهای مبنی ابتدا باید ببینیم که کدام یک از حالات بنا را دارند، سپس نقش را برای آنها مشخص کنیم. برای بررسی حالت بنا در کلمات مبنی از دو تبصره ی زیر استفاده می کنیم:

❖ **تبصره ۱:** ملاک مبنی بودن اسمها و حروف مبنی، حرکت آخرین حرف می باشد.

❖ **تبصره ۲:** ملاک مبنی بودن فعلهای مبنی، حرکت آخرین حرف اصلی می باشد.

هُوَ	مَنْ	أَسْلَمَ	أَسْلَمْتُمْ	هُمَا	أَنْتُمَا
اسم	مبنی بر سکون	فعل	مبنی بر سکون	مبنی بر سکون	مبنی بر سکون
مبنی بر فتح	سکون	مبنی بر فتح			
ذَهَبًا	أَعْلَمًا	مِنْ			
مبنی بر فتح	مبنی بر فتح	مبنی بر سکون			

❑ **تذکر!** اسم های مبنی در جمله به خود نقش می پذیرند که پذیرش اعراب آنها همواره به صورت محلاً (محلی) می باشد.